

PŘÍPRAVA SČÍTÁNÍ 2011 A ZJIŠŤOVÁNÍ NÁRODNOSTI

Právní rámec sčítání tvoří

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 763/2008 ze dne 9. července 2008 o sčítání lidu, domů a bytů
 - stanoví společná pravidla pro poskytování souhrmných údajů o obyvatelstvu, domech a bytech v desetiletých intervalech v členských zemích
 - prvním referenčním rokem je rok 2011
- Návrh zákona o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 – aktuálně v Poslanecké sněmovně - 1. čtení proběhlo 25. 3. 2009.

Součástí obsahu sčítání je mimo jiné

- národnost
- mateřský jazyk

Zjišťování národnosti při sčítání 2011 bude zcela shodné se sčítáním 2001:

- otázka na národnost je dobrovolná (může zůstat bez odpovědi)
- národnost se uvádí na sčítacím formuláři pouze slovním zápisem – bez jakéhokoliv omezení
- přípustné je i uvedení více národností
- národnost každý deklaruje podle svého rozhodnutí; pro určení národnosti není rozhodující mateřská řeč ani řeč, kterou respondent převážně používá nebo lépe ovládá
- sčítání respektuje Listinu základních práv a svobod, v souladu se kterou má každý právo svobodně rozhodovat o své národnosti.

Zjišťování mateřského jazyka při sčítání 2011 bude širší než ve sčítání 2001, metodicky shodné:

- otázka na mateřský jazyk je povinná
- otázka na sčítacím formuláři bude kombinovaná (uvedený výčet nejčtenějších jazyků vč. znakové řeči a možnost slovní odpovědi)
- přípustné je i uvedení více jazyků (rozdíl proti roku 2001, kdy sčítací formulář s touto možností nepočítal a případy uvedení dvojího mateřského jazyka se zpracovávaly dodatečně provizorním způsobem)
- jako mateřský jazyk se uvede jazyk, kterým se sčítanou osobou v dětství hovořila matka nebo osoby, které ji vychovaly

Slovní odpovědi budou kódovány automatizovaně. Změna technologie zpracování umožní rozšíření číselníků národnosti i mateřského jazyka ve srovnání s rokem 2001. Podrobnější budou proto i datové výstupy.

Důležitou roli sehraje před sčítáním informační a vysvětlovací kampaň, která by měla srozumitelně vysvětlit také způsob vyplnění sčítacích formulářů i postup u konkrétních otázek.

O citlivosti tématu „národnost“ svědčí i průběh veřejné diskuse k návrhu zákona o sčítání lidu, domů a bytů (leden-únor 2008), kdy polovina všech uplatněných připomínek, návrhů a námětů se týkala právě zjišťování národnosti (většinou téma národnosti moravské).

Š. Morávková; odbor 61 ČSÚ